

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**ПРАВО, ДЕРЖАВА ТА ГРОМАДЯНСЬКЕ
СУСПІЛЬСТВО В УМОВАХ
СИСТЕМНИХ РЕФОРМ
У ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

1-2 квітня 2016 р.

м. Дніпропетровськ

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- Негадиченко О.В.** – ректор, доктор юридичних наук, професор;
Кисельов О.О. – проректор з навчальної роботи, кандидат юридичних наук,
доцент;
Макушич П.П. – декан юридичного факультету, кандидат юридичних наук,
професор;
Педан С.Л. – професор кафедри кримінально-правових дисциплін, кандидат
юридичних наук, доцент;
Біднішук І.О. – викладач кафедри цивільно-правових дисциплін, кандидат
юридичних наук, доцент;
Хридович А.В. – доцент кафедри загальноправових дисциплін, кандидат іс-
торичних наук, доцент;
Алфимов Т.М. – доцент кафедри цивільно-правових дисциплін, кандидат
юридичних наук, доцент;
Пасічник О. – голова студентської ради університету, студент IV курсу
юридичного факультету.

П 68 **Право, держава та громадянське суспільство в умовах системних реформ у процесі євроінтеграції:** Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпропетровськ, 1-2 квітня 2016 р. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський гуманітарний університет, 2016. – 180 с.

ISBN 978-966-916-083-6

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Право, держава та громадянське суспільство в умовах системних реформ у процесі євроінтеграції», яка відбулася на базі юридичного факультету Дніпропетровського гуманітарного університету 1-2 квітня 2016 р.

УДК 340(063)
ББК 67.0я43

© Дніпропетровський гуманітарний університет, 2016

ISBN 978-966-916-083-6

ЗМІСТ

**НАПРЯМ 1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА;
ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ**

Система джерел права: загальнотеоретична характеристика	7
Клабан В. В.	7
Взаємодія національних правових систем: рецепція права	12
Крижановська В. А., Крижановський А. С.	12
Ціннісно-правові засади реформування законодавства в умовах євроінтеграційних процесів	14
Макєєва О. М., Анопченко І. О.	14
Уніфікація законодавства України під впливом правових стандартів Європейського Союзу	18
Монастирський О. Я.	18
A right to secede within a rule of law context	22
Reminska Yu. Yu.	22
Порівняльний аналіз італійського фашизму і німецького нацизму	26
Шмагун О. С.	26

НАПРЯМ 2. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

До питання про особливості формалізації права людини на результати творчої діяльності в конституційних документах (порівняльно-правовий аналіз)	31
Бочарова Н. В.	31
Форми безпосередньої участі територіальної громади у здійсненні влади	35
Запорожець Ю. С.	35
Встановлення загальноєвропейських стандартів щодо органів місцевого самоврядування	39
Звіздай О. В.	39
Принцип незалежності суду у доктрині Європейського суду з прав людини	43
Камінська І. В.	43
Право на працю: проблеми конституційного регулювання	51
Кириченко Ю. В.	51

**НАПРЯМ 3. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС;
СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО**

Предоставление продюсерских услуг в Украине	55
Аксютин А. В.	55
Правова характеристика заповіту та його класифікація	57
Гончаренко К. Д.	57
Щодо правової природи права на справедливий судовий розгляд	61
Обертинський В. В.	61

Список використаних джерел:

1. Взаимодействие // Большой энциклопедический словарь. – М., 1998. – С. 199.
2. Лукашук И. И. Международное право. Общая часть: Учебник / И. И. Лукашук // – М.: Издательство БЭК, 2001. – С. 30.

ЦІННІСНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Макеєва О. М.

кандидат юридичних наук,

старший викладач кафедри теорії та історії держави і права

Анопченко І. О.

студент

Довгальчо-наукового Юридичного інституту

Національного авіаційного університету

м. Київ, Україна

Курс на європейську інтеграцію є результатом проголошення Україною державної незалежності. Він викристалізовується з багатовікової історії нашого народу, його ментальності та етнічних коренів і стосується передусім європейської самоідентифікації українського народу. Актуальність означеної тематики зумовлена становленням нової вітчизняної правової парадигми, в основі якої закладено принципи верховенства права, законності, гуманізму, демократизму. Формування системи права України відбувається на основі нових засад, принципів демократії та загальнолюдських цінностей.

Як відомо, ціннісні засади будь-якого правового явища вивчаються аксіологією права. Аксіологія права (від грец. *aksia* – цінність і *logos* – слово, вчення) – система теоретичних понять, висновків, концепцій щодо цінності права. Цінність права – це його позитивна значущість (роль) у задоволенні потреб учасників суспільного життя. Вона формується стосовно кожної людини (особистісна цінність), соціальних спільнот та об'єднань (групова цінність) і, зрештою, суспільства в цілому (загальносоціальна цінність) [1, с. 74].

У новітніх умовах розвитку суспільних відносин під впливом, насамперед, процесів глобалізації, особливого значення набувають проблеми прав людини, створення загальноєвропейських і загальносвітових інституцій,

процесів зближення різних правових систем, доктринальні правові джерела швидко набувають особливого, першорядного значення [2, с. 147].

Найближчим напрямком євроінтеграції є адаптація національного законодавства до вимог ЄС. У цьому руслі важливою є «Концепція Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», схвалена Законом України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 21 листопада 2002 р. № 228-IV, яка передбачає, що «адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу – це остаточне прийняття та впровадження нормативно-правових актів України, розроблених з урахуванням законодавства Європейського Союзу», а «державна політика України щодо адаптації законодавства формується як складова частина правової реформи в Україні та спрямовується на забезпечення єдиних підходів до нормопроекування, обов'язкового врахування вимог законодавства Європейського Союзу при нормопроекуванні, підготовки кваліфікованих спеціалістів, створення належних умов для інституційного, науково-освітнього, нормопроектного, технічного, фінансового забезпечення процесу адаптації законодавства України» [3].

30 березня 2012 р. Україна парафувала «Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами – членами, з іншої сторони» [4]. Відповідно до цього, у вітчизняне право має бути включено норми права Європейського Союзу, насамперед норми «Договору про Європейський Союз» від 7 лютого 1992 р., адже змістом Угоди про асоціацію є взаємні права та обов'язки, спільні процедури їх реалізації. До того ж варто зважати на те, що Угода про асоціацію передбачає інтеграцію права Європейського Союзу та України у формі «гнучких» і «жорстких» зобов'язань. Угода про асоціацію передбачає деталізацію переліку законодавчих актів Європейського Союзу, що підлягають імплементації в законодавстві України в чітко визначені строки, а в певних сферах суспільних відносин, наприклад, у сфері захисту права інтелектуальної власності, конкуренції, загалом, запроваджується уніфіковане законодавство [5, с. 147 – 155].

Об'єктивно оцінюючи ситуацію, є підстави стверджувати, що ЄС такою ж мірою зацікавлений у цивілізованій демократичній Україні, як і Україна в ЄС. В перспективі така взаємна зацікавленість зростатиме. Для політичного керівництва та пересічних громадян країн Західної Європи необхідний час, щоб осмислити цю залежність. У такій ситуації головне для України – постійно доводити світовій спільноті свою послідовність в обраному курсі, де головним аргументом служить утвердження демократичних засад грома-

дянського суспільства з притаманними йому принципами верховенства права та соціально спрямованої ринкової економіки.

Інтеграційний процес в Україні ґрунтуватиметься на ціннісно-правових засадах, якщо буде здатним задовольняти потреби та інтереси кожної людини (особистісна цінність інтеграційного процесу в Україні), соціальних спільнот та об'єднань (групова цінність інтеграційного процесу в Україні), суспільства у цілому (загальносоціальна цінність інтеграційного процесу в Україні) [6, с. 34].

З огляду на концептуальний підхід, адаптація законодавства України до законодавства ЄС полягає у зближенні із сучасною європейською системою права, що забезпечить розвиток політичної, підприємницької, соціальної, культурної активності громадян нашої держави, її економічний розвиток в рамках ЄС і сприятиме поступовому зростанню добробуту громадян, приведенню його до рівня, що склався в державах-членах ЄС. Адаптація законодавства України передбачає реформування її правової системи та поступове приведення у відповідність до європейських стандартів й охоплює приватне, митне, трудове, фінансове законодавство, законодавство про інтелектуальну власність, охорону праці, охорону життя та здоров'я, навколишнє природне середовище, захист прав споживачів, технічні правила та стандарти, транспорт, а також інші галузі, визначені угодою про партнерство і співробітництво.

Також потрібно зазначити, що велику роль у процесі державотворення відіграє рівень правової культури та правосвідомості громадян, посадових осіб і суспільства загалом, необхідний для утвердження в суспільстві законності та встановлення такої атмосфери, в якій людині комфортно жити й розвиватися. Тож знання права, повага до нього, переконаність в обов'язковості його виконання – необхідні.

Побудова правової держави в Україні має дедалі більшу перспективу і з огляду на засади чинної Конституції, і в світлі реалізації державного курсу на європейську інтеграцію. Відправним моментом на цьому непростому шляху стало прийняття України до Ради Європи й ухвалення низки пов'язаних із проведенням конституційної, судової реформ зобов'язань, важливих нормативно-правових актів, кодексів. З 1995 року Україна розпочала глибинні перетворення, підґрунтям яких стало вдосконалення конституційного законодавства, закладання законодавчих підвалин парламентської, адміністративної та судової реформ, реформи місцевого самоврядування й політичної реформи загалом. Важливим чинником реформування правової

України слід вважати участь України в конвенціях Ради Європи, які встановлюють спільні для цієї організації та ЄС стандарти.

Таким чином, спроінтеграційний процес України став важливим напрямом діяльності не лише з точки зору подальшої адаптації вітчизняного законодавства до норм і стандартів ЄС, а й, по суті, формування правової держави в Україні. Важливою передумовою реалізації цього курсу є також досягнення національної консолідації зі стратегічних питань, налагодження ефективної системи взаємозв'язків між громадськістю, владою та мас-медіа, створення нових каналів зв'язку з представниками європейської спільноти – політиками, науковцями, підприємцями, журналістами. Водночас слід мати на увазі, що правову державу не можна побудувати, обмежившись прийняттям законів, навіть найдемократичніших. Крім прогресивного законодавства має сформуватися система суворого додержання й виконання законів усіма суб'єктами: державою, державними органами, суспільними організаціями, посадовими особами та громадянами. Поряд з удосконаленням законодавства не менш важливою умовою реформ є підвищення якості юридичної практики, яка залежить від правової, професійної культури тих, хто створює законодавство.

Список використаних джерел:

1. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. – К.: «Укр. енцикл.», 1998. – Т. 1: А-Г. 672 с.
2. Гордимов А. Доктринальні джерела права в умовах глобалізації / А. Гордимов // Право України. – 2014. – № 9. – С. 147-153.
3. Концепція Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, схв. Законом України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 21 листоп. 2002 р. № 228-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 3. – Ст. 12.
4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами – членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://comeuroint.rada.gov.ua/comevoint/doccatalog/document?id=56219>.
5. Анакіна Т. Влияние политики Восточного партнерства на правоотношения Украины и Европейского Союза / Т. Анакіна // Щорічник українського права. : зб. наук. пр. / відп. за вип. О. В. Петришин. – Х. : Право, 2014. – № 6. – 576 с.

6. Колодій А.М. Ціннісно-правові засади інтеграційного процесу в Україні / А.М. Колодій О. А. Колодій // Альманах права. Правовий світогляд: людина і право. – Випуск 6. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корещького НАН України, 2015. – 608 с. – С. 29-35.

УНІФІКАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Монастирський О. Я.

аспірант, кафедри теорії та філософії права

Львівського національного університету імені Івана Франка

м. Львів, Україна

Інтеграційні процеси, що охопили європейський правовий простір, притаманні і сучасній Україні. Важливу роль в цих процесах відіграє нормативно-правова уніфікація.

Нормативно-правова уніфікація є способом створення єдиних загальнообов'язкових або однотипних нормативно-правових приписів з метою забезпечення ефективного правового регулювання. Її характеризують наступні ознаки: здійснюється суб'єктами правотворчості або спеціально уповноваженими на це суб'єктами; є способом створення єдиних загальнообов'язкових або однотипних нормативно-правових приписів; її метою є забезпечення ефективного правового регулювання; результатом є уніфікований акт, в якому об'єктивуються ці приписи; ці приписи є обов'язковими для суб'єктів правовідносин; вона здійснюється за допомогою правових засобів [1, с. 207].

Важливим засобом нормативно-правової уніфікації є Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-учасницями, що була укладена в 1994 році. На її основі в 2004 році була створена Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, яка, на жаль, і до нині повністю не реалізована.

В 2014 році була укладена Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, його державами-учасницями, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Статтею 1 Угоди про асоціацію встановлено цілі асоціації, однією з яких є інтеграція України до внутрішнього ринку ЄС, в тому числі шляхом поступової адаптації законодавства України до *acquis* ЄС [2].

Одним з першочергових завдань Угоди про асоціацію є створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом. У зв'язку з цим передбачені адаптація законодавства України у різних сферах: митне, банківська, підприємницьке, державні закупівлі, конкуренція, податкове, охорона інтелектуального середовища, протидія корупції, торгівля, послуги, інтелектуальна власність, захист прав споживачів, стандартизація та метрологія, якість продукції та оцінка відповідності тощо.

Угоді про асоціацію передбачає гармонізацію та уніфікацію українського законодавства до правових стандартів Європейського Союзу в сферах, які відносяться до виключної компетенції Європейського Союзу. У зв'язку з цим Україна повинна уніфікувати своє законодавство відповідно до діючих регламентів і директив Європейського Союзу, зокрема, в сферах митних процедур, митних ставок, стандартизації, метрології, акредитації, оцінки відповідності, маркування та етикетування товарів, санітарних та фітосанітарних заходів тощо.

Серед засобів міжнародно-правової уніфікації особливе місце займають регламенти та директиви Європейського Союзу. Регламент є обов'язковим у національному обсязі та повинен прямо застосовуватися в усіх державах-учасницях. Директива є обов'язковою щодо результату, якого необхідно досягти, для кожної держави-учасниці, якій її адресовано, проте залишає національним органам влади вибір форми та засобів.

Оскільки Україна не є державою-учасницею Європейського Союзу, дані акти не мають прямої дії в українському законодавстві, проте, воно трансформується під їх впливом. Хоча згідно з Угодою про асоціацію з часом такі акти повинні стати частиною національного законодавства.

Наприклад, статтею 2 Додатку XVII до Угоди про асоціацію передбачаються загальні принципи і зобов'язання щодо нормативно-правового наближення в сферах фінансових послуг, телекомунікаційних послуг, поштових та кур'єрських послуг, послуг з міжнародних морських перевезень. Передбачається, що наближення в них буде здійснюватись таким чином: якщо законодавчий акт є Регламентом або Рішенням ЄС, то він повинен стати, частиною національного законодавства України; якщо законодавчий акт є Директивою ЄС, то за компетентними органами України залишиться право вибору форми та способу його імплементації [2].